

Granskning av Journalisternas arbetslöshetskassa

Rapport 2020:5

Om IAF

IAF har regeringens och riksdagens uppdrag att verka för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring.

Vi har bemyndigande att utfärda föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringen.

I instruktionen uttrycks att IAF ansvarar för tillsyn över arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen.

Vi ska också följa utvecklingen på arbetslöshetsförsäkringens område och ta de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Dessutom har vi tillsyn över Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans arbete med sanktioner inom aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen.

Förord

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat Journalisternas arbetslöshetskassa enligt myndighetens modell för granskning av arbetslöshetskassor. Granskningen har genomförts utifrån en processinriktad modell, som innebär att IAF har granskat både arbetslöshetskassans styrning och arbetsformer samt rättstillämpningen.

IAF:s granskning har omfattat flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och organisation samt handläggning av flera ärendetyper, för att få en helhetsbild av Journalisternas arbetslöshetskassas verksamhet.

I rapporten sammanfattas ärendegranskningens resultat. Resultaten på ärendenivå redovisas till arbetslöshetskassan i separat beslut. Eventuella återkrav av statsbidraget i enskilda ärenden med anledning av IAF:s granskning kommer att hanteras som separata ärenden och redovisas därför inte i denna rapport.

Rapporten har föredragits av Dan Svensson. I arbetet har även Camilla Pettersson, Ingrid Boström, Pontus Lind, Martin Johansson, Mirella Dizdar, Tomas Wieslander och Vanda Aronsson deltagit.

Vid den slutliga beredningen av ärendet har enhetscheferna Catarina Ahlgren Eklundh och Jessica Idbrant deltagit. Enhetschefen för granskningsenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 26 maj 2020

Annelie Westman
Enhetschef

Dan Svensson
Utredare

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	5
1 Inledning	7
1.1 Hur har granskningen genomförts?	7
1.2 IAF:s bedömning av brister.....	8
2 Förvaltning och organisation	9
2.1 Granskningsområde styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll	9
2.2 Granskningsområde årsredovisning.....	13
2.3 Granskningsområde medlemsrapportering	16
2.4 Skälen för IAF:s bedömning	17
2.5 Arbetslöshetskassans yttrande.....	17
3 Ärendegranskning	18
3.1 Granskningsområde underrättelser	18
3.2 Granskningsområde egen begäran	19
3.3 Granskningsområde förstagångsprövningar	20
3.4 Granskningsområde återkrav	21
4 Uppföljning	22
5 Bilagor	23

Sammanfattning

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat Journalisternas arbetslöshetskassa enligt den modell som IAF har utvecklat för att stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Granskningen har genomförts processinriktat, vilket innebär att arbetslöshetskassans arbetsformer varit i fokus liksom rättstillämpningen i enskilda ärenden.

IAF har granskat arbetslöshetskassans förvaltning och organisation, för att få en bild av arbetslöshetskassans allmänna förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Dessutom har vi granskat ärenden som gäller arbetslöshetskassans tillämpning av bestämmelserna vid utredning och beslut om ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen, när den sökande sagt upp sig på egen begäran, förstagsåsprövade ersättningsärenden och återkravsärenden.

Journalisternas arbetslöshetskassa har goda förutsättningar att utföra sitt uppdrag

Granskningen visar att förvaltningen fungerar bra och de organisatoriska förutsättningarna är goda hos Journalisternas arbetslöshetskassa. IAF bedömer att arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

Det finns dokumenterade rutiner för den interna styrningen och kontrollen av verksamheten. Arbetslöshetskassan genomför riskbedömningar av både ärendehandläggning och omvärldsfaktorer.

Granskningen visar även att Journalisternas arbetslöshetskassa har en stabil ekonomi.

Ärendehandläggningen vid Journalisternas arbetslöshetskassa fungerar överlag bra

IAF har granskat totalt 80 ärenden som har handlagts vid Journalisternas arbetslöshetskassa. De ärendetyper som har granskats är; underrättelser från Arbetsförmedlingen, ärenden där den sökande har sagt upp sig på egen begäran,

förstagångsprövningar och återkrav. Granskningen visar att ärendehandläggningen överlag fungerar bra i samtliga granskade ärenden.

IAF fann inte några brister i de granskade ärendena som gäller arbetslöshetskassans tillämpning av bestämmelserna vid utredning och beslut om ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen eller när den sökande har sagt upp sig på egen begäran.

IAF har till Journalisternas arbetslöshetskassa påpekat brister i 3 ärenden vardera i ärendetyperna förstagångsprövningar och återkrav. IAF:s påpekanden har redovisats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut. Journalisternas arbetslöshetskassa har åtgärdat dessa brister.

IAF lämnar dessutom två påpekanden i denna rapport som rör arbetslöshetskassans hantering av återkrav.

IAF påpekar

- att arbetslöshetskassan har alltför generella formuleringar om vilken händelse som ligger till grund för beslut om återkrav i flera granskade kommunicerings- och beslutsbrev.
- att arbetslöshetskassan inte i tillräcklig omfattning har dokumenterat om de i samband återkraven prövat frågan om eventuell uteslutning eller fränkännande i flera granskade ärenden.

Uppföljning

Journalisternas arbetslöshetskassa uppgav i sitt yttrande över IAF:s granskningsprotokoll att arbetet med att åtgärda de påpekade bristerna redan har påbörjats. Arbetslöshetskassan ska skriftligen redovisa resultatet av detta arbete till IAF senast den 31 oktober 2020.

1 Inledning

IAF har utvecklat en modell som ska stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Utgångspunkten är att genomföra en processinriktad granskning som belyser både arbetslöshetskassans förvaltning och organisation samt rättstillämpningen i enskilda ärenden för att få en ökad helhetssyn.

1.1 Hur har granskningen genomförts?

Granskningen genomfördes under december 2019 och januari 2020.

IAF har intervjuat representanter för arbetslöshetskassan, för att få en beskrivning av dess förvaltning och organisation och en övergripande bild av organisationen. I samband med granskningen kontaktades även statens representant i arbetslöshetskassans styrelse.

För att ge en fullständig bild av verksamheten beskriver rapporten även arbetslöshetskassans ekonomiska situation utifrån IAF:s tidigare granskningar av årsredovisningen samt inlämnad prognos och budget.

Ärendegranskningen har gjorts utifrån standardiserade granskningsmallar, som har använts vid tidigare granskningar. Ärendegranskningen har omfattat förstagsprövade ersättningsärenden, ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen, återkravsärenden och ärenden där den sökande sagt upp sig på egen begäran.

I ärendegranskningen utgick IAF från ärenden där arbetslöshetskassan har tagit beslut relativt nyligen, huvudsakligen under 2019. För ärenden där den sökande sagt upp sig på egen begäran inkluderades både ärenden där den sökande blivit och inte blivit avstängd från ersättning. I urvalet av underrättelser inkluderades både ärenden där arbetslöshetskassan har beslutat om att ersättningstagaren inte ska få en sanktion och där de har beslutat om sanktion. För sanktionsbesluten, som var fler, eftersträvades en variation i orsaken till att underrättelsen skickats, för att även mindre vanliga orsaker skulle inkluderas.

Urvalet gjordes den 12 december 2019. Med ärenden från 2019 avses därför ärenden som registrerats innan dess.

Efter granskningsbesöket fick arbetslöshetskassan ett protokoll från IAF med resultatet av granskningen. Journalisternas arbetslöshetskassa fick möjlighet att yttra sig över IAF:s granskningsprotokoll den 26 februari 2020. Arbetslöshetskassans yttrande kom in till IAF den 12 mars 2020.

1.2 IAF:s bedömning av brister

För att bedöma hur allvarliga de brister är som framkommer i samband med IAF:s granskningar utgår myndigheten från en fyrgradig skala:

1. **Påpekande.** IAF påpekar en brist när denna inte lett till några konsekvenser eller haft ytterst små konsekvenser.
2. **Anmärkning.** IAF anmärker mot en brist av liten omfattning eller mindre allvarlig art.
3. **Kritik.** IAF riktar kritik när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller allvarlig men mindre omfattande.
4. **Allvarlig kritik.** IAF riktar allvarlig kritik mot brister av sådan art att de bedöms riskera att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Även andra svårare avsteg från gällande regelverk kan komma ifråga för allvarlig kritik. Normalt krävs också att bristen förekommer i större omfattning.

2 Förvaltning och organisation

2.1 Granskningsområde styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag.
 - Arbetslöshetskassan har dokumenterade rutiner för intern styrning och kontroll.
 - Arbetslöshetskassans arbete med kontroll av enskilda ärenden fungerar bra.
-

2.1.1 Arbetslöshetskassans allmänna förutsättningar

Arbetslöshetskassan har tappat medlemmar under en period – en anledning är enligt kassan att journalistbranschen befinner sig i en strukturomvandling. Detta innebär att arbetslöshetskassans medlemmar byter arbete, till exempel från journalist till informatör. I samband med yrkesväxlingen händer det att de blir medlemmar i en annan arbetslöshetskassa med ett verksamhetsområde som bättre passar den nya yrkesrollen. Även pensionsavgångar sägs vara en förklaring till att arbetslöshetskassan tappar medlemmar. Under 2019 tappade arbetslöshetskassan cirka 300 medlemmar, vilket samtidigt är färre än tidigare år.

Det sjunkande medlemstalet har under de senaste åren diskuterats i arbetslöshetskassans styrelse. Sedan 2019 har styrelsen även en återkommande punkt på dagordningen där medlemsrekrytering diskuteras. Nya medlemmar rekryteras bland annat genom kommunikation i sociala medier. Eftersom arbetslöshetskassan saknar en kommunikationsavdelning, strävar de efter att rekryteringen av nya medlemmar inte ska ske på bekostnad av ärendehandläggningen.

Styrelseordföranden och kassaföreståndaren arbetar också för att nå ut med information om medlemskap, till exempel vid Svenska journalistförbundets konferenser. Arbetslöshetskassan arbetar även med att informera till exempel frilansare, som är en stor grupp inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde.

I dagsläget arbetar tre handläggare på arbetslöshetskassan. Om alla tre handläggare skulle vara frånvarande samtidigt har arbetslöshetskassan som rutin att kassaföreståndaren förbereder ärenden för beslut. Besluten i ersättningsärenden fattas däremot av handläggarna, eftersom kassaföreståndaren är den som fattar beslut vid en eventuell omprövning

2.1.2 Verksamhet och förvaltning

Statens representant i arbetslöshetskassans styrelse har uppgett att såväl styrelsearbete som övrigt arbete inom arbetslöshetskassan fungerar bra.

Styrelsen sammanträder minst sex gånger per år, vid behov även vid fler tillfällen. Utöver styrelseordförande och vice styrelseordförande består arbetslöshetskassans styrelse av ytterligare en vald ledamot samt den representant som staten har utsett. Styrelsen har också en suppleant för den valda ledamoten och en för statens representant.

Mot bakgrund av att styrelsen består av få ledamöter och lätt kan påverkas av frånvaro, har arbetslöshetskassan länge arbetat för att inkludera suppleanterna i styrelsearbetet. En fördel med det är att styrelsen vid frånvaro av ledamöter kan arbeta effektivt, eftersom suppleanterna redan är insatta i de frågor som ska diskuteras. Arbetslöshetskassan uppger att suppleanterna alltid får underlag och bjuds in till sammanträden samt närvarar vid de allra flesta.

Områden som kan vara i behov av uppföljning identifieras genom att kassaföreståndaren under styrelsemöten redovisar pågående arbete, statistik som bedöms relevant samt eventuella domar av betydelse för arbetslöshetskassan.

Både kassaföreståndaren och styrelsens ordförande uppger att det är viktigt att hålla arbetslöshetskassans verksamhet skild från Svenska journalistförbundet.

Både förbundet och arbetslöshetskassan kommer troligtvis att flytta från de nuvarande lokalerna i augusti 2021. Arbetslöshetskassan undersöker därför nu möjligheterna till samarbete om lokaler med andra arbetslöshetskassor.

Allmänt om arbetslöshetskassan

- Verksamhetsområdet innefattar personer som arbetar med journalistiska och andra redaktionella arbetsuppgifter.
- Arbetslöshetskassan har fyra anställda.
- Arbetslöshetskassan har sitt säte i Stockholm och bedriver sin verksamhet där.
- Antalet medlemmar var 10 242 i december 2019.

2.1.3 Intern styrning och kontroll

Arbetslöshetskassan har en intern kontrollplan som innefattar en besluts- och attestordning. I samband med granskningen har IAF även tagit del av arbetslöshetskassans årsredovisning och styrelseprotokoll. Av arbetslöshetskassans attestordning framgår att en av handläggarna ansvarar för att utföra betalningar samt kontrollera och bokföra ekonomiska transaktioner. Kassaföreståndaren kontrollerar därefter verifikationerna och transaktionerna. Av internkontrollplanen framgår även hur arbetet med att ta fram, bedöma och granska risker i verksamheten ska genomföras.

Arbetslöshetskassan genomför internkontroll av ärendehandläggningen genom att handläggare granskar ett urval av varandras ärenden. Men detta görs inte regelbundet på grund av att det stjälar tid från den faktiska handläggningen. Ytterligare en anledning till att internkontrollen av ärendehandläggning inte har genomförts regelbundet är att handläggarna vid arbetslöshetskassan tar över varandras ärenden vid eventuell frånvaro. I och med detta framkommer eventuella förbättringsområden som sedan tas upp för diskussion vid gemensamma möten. Exempel på förbättringar kan vara arbetslöshetskassans kommunicering i ärenden inför beslut och hur de bemöter de ersättningssökande. Arbetslöshetskassan har ordnat så att de anställda på ett enkelt sätt kan ta upp frågor eller områden där de anser att det finns förbättringspotential. Med tanke på att arbetslöshetskassan har få anställda bedömer de att det här arbetssättet är effektivt och att det leder till förbättringar.

Utöver arbetet med riskområden för arbetslöshetsförsäkringen har arbetslöshetskassan genomfört riskbedömningar inom andra områden, till exempel frågor som rör arbetsmiljö och liknande.

Arbetslöshetskassan har bland annat två mål som de arbetar mot: ett ökat medlemsantal och en fortsatt relativt låg medlemsavgift. Effektiv handläggning är ett annat mål som diskuteras i styrelsen och de stämmer av regelbundet med handläggare om det fungerar väl. Ytterligare ett mål är att bli bättre på bemötande, något som arbetslöshetskassan bland annat mäter via kundundersökningar.

Arbetslöshetskassan har inte något systematiskt uppföljningsarbete av verksamhetsberättelsen. De bedömer att de är en för liten arbetslöshetskassa för att ett arbete med intern styrning och kontroll ska vara möjligt att genomföra regelbundet.

Inför varje styrelsemöte har kassaföreståndaren tillsammans med styrelsens ordförande ett möte där de genomför en mer informell uppföljning av verksamheten. Den ekonomiska rapporteringen redovisas tertialvis av kassaföreståndaren vid styrelsemötena.

2.1.4 Kompetens och bemanning

Samtliga handläggare vid arbetslöshetskassan hanterar både medlemskapsärenden och ärenden som rör arbetslöshetsersättning.

En viss specialisering finns mellan handläggarna: två personer är i första hand ansvariga för EU/EES-ärenden och en person är i första hand ansvarig för beslut i återkravsärenden. En handläggare har även ansvar för ekonomi och en annan för kommunikation. Kassaföreståndaren fattar beslut i ärenden om omprövning. Arbetslöshetskassan har rutiner för vem som går in och tar över arbetsuppgifter vid eventuell frånvaro.

Arbetslöshetskassan har en mycket låg personalomsättning. Vid nyrekryteringar ser däremot arbetslöshetskassan gärna att den sökande har akademisk utbildning. Erfarenhet av arbete med arbetslöshetsförsäkringen är dessutom meriterande.

Vid introduktion av nyanställda finns en checklista över vad introduktionen ska innehålla. Eftersom arbetslöshetskassan är liten bygger introduktionen mycket på dialog och hur arbetssituationen ser ut för tillfället.

Att arbetslöshetskassan har få anställda upplevs som en styrka genom att vägen mellan handläggarna blir kort, likaså vägen mellan handläggare och försäkringsansvarig. Om en enskild handläggare har en fråga, tas den upp i gruppen där den försäkringsansvarige ingår.

Frågor av mer principiell karaktär tas upp på möten vid arbetslöshetskassan, och kan i vissa fall leda till att ett utvecklingsområde eller en aktivitet identifieras. Vid mötena diskuteras även nyheter om arbetslöshetsförsäkringen och nytt material från Sveriges a-kassor, arbetslöshetskassornas service- och intresseorganisation. Som liten arbetslöshetskassa säger de sig vara beroende av det material och det stöd som Sveriges a-kassor erbjuder.

2.1.5 Tillämpningen av regelverket

När det gäller handläggning av medlemsärenden vid arbetslöshetskassan har mycket förenklats och automatiserats. Arbetslöshetskassan har inte identifierat några speciella svårigheter när det gäller hanteringen av medlemskap.

Arbetslöshetskassans ledning uppger att det i tillämpningen av arbetslöshetsförsäkringens regelverk är en styrka att de har en bred kunskap om uppdragstagare

och hur de ska hanteras. Det är en ärendetyp som är vanlig bland arbetslöshetskassans ersättningsökande, och det är nödvändigt med en effektiv handläggning av ärenden där den frågan är aktuell.

De utmaningar som ledningen ser är inte unika för Journalisternas arbetslöshetskassa. Arbetslöshetsförsäkringens regelverk är i många delar gammalt och om det kommer domar som påverkar ärendehandläggningen kan det bli en utmaning att anpassa tillämpningen. Under senare tid har de till exempel fått arbeta med att införa den ändrade praxisen vid utläggningen av ramtiden till följd av en dom.¹

Arbetslöshetskassan använder inga egna blanketter i utredningen av ersättningsärenden och har heller inte några egna rutiner, utan använder Sveriges a-kassors handläggarstöd. De strävar även efter att de ersättningsökande ska använda arbetslöshetskassornas ”Mina sidor” så mycket som möjligt, med de formulär som finns där. Om de behöver ytterligare uppgifter ber handläggarna den ersättningsökande att skriva det i fritext i ett meddelande i stället.

Arbetslöshetskassan har som rutin att göra en sökning mot CSN och Försäkringskassan genom kontrollrutinen i de ärenden där det är aktuellt.

Kassaföreståndaren gör varannan månad efterhandskontroller genom en ”larmlista” som finns i systemet. Listan innehåller till exempel beslut som innebär stora utbetalningar eller att en handläggare manuellt har registrerat en ersättningsökande som anmäld hos Arbetsförmedlingen. Då går kassaföreståndaren även igenom ärendet i övrigt och kontrollerar att det ser korrekt handlagt ut. Eventuella frågetecken tas upp med handläggaren.

2.2 Granskningsområde årsredovisning

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har en stabil ekonomi och är inte beroende av statsbidraget till små arbetslöshetskassor.
 - Arbetslöshetskassan har en strukturerad uppföljning och kontroll av ekonomin.
-

IAF granskar varje år arbetslöshetskassornas årsredovisningar utifrån IAF:s föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor som reglerar hur

¹ Högsta förvaltningsdomstolens dom i mål 1610-17.

årsredovisningen ska utformas och utifrån lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK). I samband med granskningen beräknar och sammanställer IAF ekonomiska nyckeltal, vilket ger en bild av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Medlemmarna finansierar arbetslöshetskassornas administration via medlemsavgiften. Till de administrativa kostnaderna räknas exempelvis personalkostnader, IT-kostnader och övriga externa kostnader som lokalhyra. Låga administrationskostnader är en viktig faktor för att kunna ha låga medlemsavgifter, och gör det möjligt för flera att ta del av den inkomstrelaterade delen av arbetslöshetsförsäkringen via medlemskap i en arbetslöshetskassa. Medlemsavgiften i Journalisternas arbetslöshetskassa är 135 kronor per medlem och månad och har varit det sedan 2018². Arbetslöshetskassans ordförande har till IAF uppgett att arbetslöshetskassan arbetar med att hålla nere administrationskostnaderna och medlemsavgiften, för att inte tappa fler medlemmar och för att kunna rekrytera nya medlemmar.

Arbetslöshetskassans administrationskostnad per medlem och år uppgick 2018 till 660 kronor, vilket är något högre än medianen³ för alla arbetslöshetskassor. Jämfört med flera andra mindre arbetslöshetskassor har Journalisternas arbetslöshetskassa en relativt låg administrationskostnad per medlem. Vanligtvis har mindre arbetslöshetskassor en högre administrationskostnad per medlem, eftersom arbetslöshetskassans fasta kostnader fördelas på ett färre antal medlemmar. Journalisternas arbetslöshetskassa uppger att deras relativt låga administrationskostnader till stor del bygger på samarbetet med Svenska Journalistförbundet som arbetslöshetskassan bland annat hyr kontorslokalen av. För arbetslöshetskassans mellanhavanden med Journalisternas fackförbund finns avtal upprättade.

För mindre arbetslöshetskassor med höga administrationskostnader kan ett särskilt statsbidrag betalas ut. Journalisternas arbetslöshetskassa är en av de mindre arbetslöshetskassorna, men är i dagsläget inte beroende av detta bidrag för kunna bedriva sin verksamhet. År 2019 fick arbetslöshetskassan ett mindre belopp, 7 999 kronor, utbetalt i särskilt statsbidrag.

² Medianvärdet för arbetslöshetskassornas medlemsavgifter uppgick till 128 kronor i mars 2020, uppgift från IAF:s statistikdatabas.

³ År 2018 var medianvärdet för arbetslöshetskassornas administrationskostnad per medlem och år 644 kronor.

Vid granskningen av årsredovisningarna för 2018 konstaterade IAF att arbetslöshetskassan har bra ekonomi. Arbetslöshetskassan redovisade ett positivt resultat på 772 000 kronor, och det egna kapitalet var 6 011 000 kronor.

I samband med granskningen tog IAF del av arbetslöshetskassans prognos och budget för åren 2019 och 2020. För 2019 prognostiserade arbetslöshetskassan med ett underskott på 199 265 kronor, vilket i sådana fall minskar det egna kapitalet. För 2020 budgeterar arbetslöshetskassan med ytterligare ett underskott på 694 544 kronor. Detta innebär att det egna kapitalet minskar ytterligare och beräknas uppgå till 5 117 254 kronor vid årets slut. Underskotten beror bland annat på minskade medlemsavgiftsintäkter på grund av sjunkande medlemsantal, ökade personalkostnader och ökade avskrivningskostnader sedan arbetslöshetskassan investerade i ett nytt medlemssystem. Arbetslöshetskassans styrelse har beslutat att kassans egna kapital bör uppgå till cirka 5 000 000 kronor.

Minskningen av det egna kapitalet är en medveten strategi från arbetslöshetskassan för att inte behöva höja medlemsavgiften. Några planer på att höja medlemsavgiften finns inte i nuläget, men om nödvändigt kommer frågan att lyftas till höstens budgetarbete.

En arbetslöshetskassas inkomster som inte används för löpande utgifter under verksamhetsåret, ska användas för sådana utgifter följande verksamhetsår.⁴ IAF anser, med utgångspunkt från detta, att huvudregeln är att en arbetslöshetskassa ska ha en nivå på det egna kapitalet som maximalt motsvarar ett års kostnader. Utifrån arbetslöshetskassans budget beräknas kostnadstäckningen⁵ för innevarande år hamna på cirka 3,5 månader, vilket är en minskning jämfört med tidigare år när kostnadstäckningen uppgick till 4 månader.

4 44 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK).

5 Kostnadstäckning visar hur många månader det egna kapitalet täcker kostnader för administration, avgifter till staten och finansiella kostnader. Genom att relatera det egna kapitalet till arbetslöshetskassans kostnader går det att följa om en arbetslöshetskassas intäkter som inte används för löpande kostnader under verksamhetsåret används för sådana kostnader följande verksamhetsår.

Utifrån årsredovisningen för 2018 har IAF beräknat arbetslöshetskassans soliditet⁶ och kassalikviditet⁷. Soliditeten uppgick till 75 procent och kassalikviditeten till 313 procent, vilket indikerar att arbetslöshetskassan har en bra betalningsförmåga på både lång och kort sikt.

2.3 Granskningsområde medlemsrapportering

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans inrapportering av medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal fungerar bra.
-

IAF har granskat arbetslöshetskassans inrapporterade medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal, med anledning av att statens uppbörd av finansieringsavgift⁸ från arbetslöshetskassorna uppgår till betydande belopp. De inrapporterade medlemsantalen ligger till grund för beräkningen av finansieringsavgiften. Granskningen har omfattat arbetslöshetskassans inrapporterade medlemsantal för 2019. IAF konstaterar att inga avvikelser förekom mellan arbetslöshetskassans underlag och de inrapporterade medlemsantalen i IAF:s tjänsteportal.

Arbetslöshetskassan bytte medlemssystem i maj 2018 från Melos till MIR. Samtliga av arbetslöshetskassans medlemmar hanteras i MIR utan inblandning av närliggande organisation, vilket i det här fallet är Svenska Journalistförbundet. MIR är det nya medlemssystemet som består av två applikationer för medlemshanteringen, PEGA och Soft Admin. PEGA är portalen gentemot medlemmarna, där de kan begära in- och utträde samt se sina inbetalningar och

⁶ Soliditet är ett nyckeltal som visar hur stor andel av verksamhetens tillgångar som finansieras med eget kapital och därmed arbetslöshetskassans betalningsförmåga på lång sikt. Denna beräknas genom eget kapital i förhållande till balansomslutningen. Låg soliditet innebär att det egna kapitalet är litet och skulderna stora vilket kan innebära hög risk för verksamheten.

⁷ Kassalikviditet beräknas genom omsättningstillgångar i förhållande till kortfristiga skulder. En kassalikviditet på 100 procent innebär att arbetslöshetskassan kan betala de kortfristiga skulderna omgående under förutsättning att omsättningstillgångarna kan omsättas direkt. För att kassalikviditeten ska anses god bör den uppgå till omkring 200–300 procent, då finns marginal att betala kortfristiga skulder under ett par månader.

⁸ Enligt 48 § LAK ska en arbetslöshetskassa betala en finansieringsavgift till staten för finansiering av en del av statens kostnader för utbetald arbetslöshetsersättning. Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv.

kopior på fakturor med mera. Soft Admin är applikationen där arbetslöshetskassan hanterar medlemsavgifterna i form av ekonomi, konteringar och bristande betalning.

Kassaföreståndaren uppgav vid intervjutillfället att det nya medlemssystemet fungerar bra, och att det i förlängningen är mera kostnadseffektivt än tidigare medlemssystem. Majoriteten av alla medlemsinträden och utträden sker numera automatiskt till skillnad från tidigare när alla ärenden hanterades manuellt.

Medlemsantalet i arbetslöshetskassan har minskat med cirka 1 300 medlemmar de senaste tre åren. I december 2016 hade arbetslöshetskassan 11 567 medlemmar, jämfört med 10 242 i december 2019. Kassaföreståndaren uppgav vid intervjutillfället att arbetslöshetskassan räknar med fortsatt minskat medlemsantal, men i mindre omfattning.

2.4 Skälen för IAF:s bedömning

Granskningen visar att förvaltningen och de organisatoriska förutsättningarna är bra hos Journalisternas arbetslöshetskassa. IAF bedömer att arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

Det finns dokumenterade rutiner för den interna styrningen och kontrollen av verksamheten. Arbetslöshetskassan genomför riskbedömningar av både ärendehandläggning och omvärldsfaktorer. Utifrån granskningen bedömer IAF att arbetslöshetskassan bedriver ett tillfredsställande arbete med kontroll av enskilda ärenden.

Journalisternas arbetslöshetskassa är en liten arbetsplats med få anställda, vilket kan innebära en viss sårbarhet vid till exempel frånvaro. IAF bedömer att arbetslöshetskassan har bra interna rutiner om sådana problem skulle uppstå.

Granskningen visar även att Journalisternas arbetslöshetskassa arbetar strukturerat med uppföljning och kontroll av ekonomin.

2.5 Arbetslöshetskassans yttrande

Journalisternas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte invänt mot IAF:s beskrivning av granskningsområdena styrelse och ledning, intern styrning och kontroll, årsredovisning och medlemsrapportering.

3 Ärendegranskning

IAF har totalt granskat 80 ärenden inom ärendetyperna underrättelser från Arbetsförmedlingen, ärenden där den sökande sagt upp sig på egen begäran, förstagångsprövningar samt återkrav.

IAF har till Journalisternas arbetslöshetskassa påpekat brister i 3 ärenden vardera i ärendetyperna förstagångsprövningar och återkrav. IAF:s påpekanden har redovisats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut. Journalisternas arbetslöshetskassa har åtgärdat de brister IAF fann i dessa ärenden. Nedan sammanfattas resultatet från ärendegranskningen på en övergripande nivå.

IAF:s bedömningar avser bara de ärenden som har granskats och är därmed inte representativa för handläggningen av samtliga ärenden och ärendetyper vid Journalisternas arbetslöshetskassa.

Journalisternas arbetslöshetskassa har haft möjlighet att yttra sig över IAF:s bedömningar och har inte haft några invändningar mot dem.

3.1 Granskningsområde underrättelser

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av underrättelser från Arbetsförmedlingen fungerar bra i de granskade ärendena.
 - Arbetslöshetskassans dokumentation, kommunikering och beslutsformulering är bra i samtliga granskade ärenden.
-

3.1.1 Skälen för IAF:s bedömning

IAF har granskat 24 ärenden om ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen. Ärendena gäller samtliga fem underrättelsegrunder.⁹ IAF bedömer att arbetslöshetskassan inte har brustit i sin handläggning i något av de granskade ärendena.

⁹ Av 43 § ALF framgår att en sökande ska varnas om denne utan godtagbart skäl inte medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan, utan godtagbart skäl inte lämnat en aktivitetsrapport till den offentliga arbetsförmedlingen inom utsatt tid, utan godtagbart skäl inte besökt eller tagit kontakt med den offentliga arbetsförmedlingen eller en kompletterande aktör vid överenskommen

IAF konstaterar att arbetslöshetskassan har handlagt samtliga granskade ärenden på ett sätt som gör att de är lätta att följa. Telefonsamtal och andra handläggningsåtgärder, till exempel uppgifter som hämtats från tidrapporter, är väl dokumenterade som tjänsteanteckningar i de granskade ärendena. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena. IAF bedömer att de granskade ärendena har hanterats inom rimlig tid från det att underrättelsen kommit in till arbetslöshetskassan, och besluten är utifrån underlaget korrekta.

Journalisternas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte haft något att invända mot IAF:s bedömning.

3.2 Granskningsområde egen begäran

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av de granskade ärendena där en ersättningsökande har sagt upp sig på egen begäran fungerar bra.
 - Arbetslöshetskassans dokumentation, kommunikering och beslutsformulering är bra i samtliga granskade ärenden.
-

3.2.1 Skälen för IAF:s bedömning

IAF har granskat 6 ärenden där den sökande har sagt upp sig på egen begäran, och bedömer att arbetslöshetskassan inte har brustit i sin handläggning i något av de granskade ärendena.

IAF kan utifrån de granskade ärendena konstatera att arbetslöshetskassan handlagt samtliga ärenden på ett sätt som gör att de är lätta att följa. Telefonsamtal och andra handläggningsåtgärder, till exempel uppgifter som hämtats från arbetsgivare, är väl dokumenterade i de granskade ärendena i form av tjänsteanteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som skickats in till arbetslöshetskassan är

eller på annat sätt beslutad tidpunkt, utan godtagbart skäl inte sökt anvisat lämpligt arbete, eller inte aktivt sökt lämpliga arbeten.

dokumenterade i ärendena. Arbetslöshetskassan har en tydlig kommunikering med de ersättningssökande kring regelverket i samtliga granskade ärenden.

Journalisternas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte haft något att invända mot IAF:s bedömning.

3.3 Granskningsområde förstagångsprövningar

IAF:s bedömning

- Handläggningen av förstagångsprövade ärenden fungerar överlag bra i de granskade ärendena.
 - Arbetslöshetskassans kommunikering och beslutsformulering är bra i samtliga granskade ärenden.
-

3.3.1 Skälen för IAF:s bedömning

IAF har granskat 25 förstagångsprövade ärenden och bedömer att det finns anledning att påpeka brister i 3 av dem. IAF:s påpekanden har redovisats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut. Bristerna består i att delar av ramtiden inte styrks av arbetsgivarintyg eller andra intyg. IAF har inte heller funnit annan dokumentation som styrker vad den ersättningssökande gjort under den aktuella perioden. Journalisternas arbetslöshetskassa har rättat de ärenden där IAF fann brister.

IAF konstaterar att det går att följa hanteringen av de allra flesta granskade ärenden på ett enkelt sätt. Arbetslöshetskassan dokumenterar i de flesta fall uppgifter som kommit in via till exempel telefonsamtal i tjänsteanteckningar, och detsamma gäller övriga detaljer i ärendena. I samtliga granskade ärenden har arbetslöshetskassan använt kontrollrutinen mot Försäkringskassan, CSN och Allabolag.

Om en ersättningssökande sagt upp sig på egen begäran bedömer IAF att arbetslöshetskassan har utrett detta och fattat korrekta beslut utifrån det underlag som funnits tillgängligt.

Formuleringar i både kommunikering och beslutsbrev är tydliga, och relevanta laghänvisningar framgår i samtliga granskade beslutsbrev.

Journalisternas arbetslöshetskassa har, sedan IAF påtalat brister i tre ärenden, kompletterat och vid behov gjort en ny beräkning i de aktuella ärendena. I sitt

ytrande uppger arbetslöshetskassan att ingen felaktig ersättning har betalats ut och att ersättningstagarna har fått korrigerade beslut.

3.4 Granskningsområde återkrav

IAF:s bedömning

- Handläggningen av ärenden om återkrav fungerar överlag bra i de granskade ärendena.

IAF påpekar

- att arbetslöshetskassan i vissa granskade kommunikerings- och beslutsbrev har alltför generella formuleringar om vilken händelse som ligger till grund för beslut om återkrav.
 - att arbetslöshetskassan i de granskade ärendena inte i tillräcklig omfattning dokumenterar om de i samband återkraven prövat frågan om eventuell uteslutning eller fränkännande.
-

3.4.1 Skälen för IAF:s bedömning

IAF har granskat 25 ärenden där arbetslöshetskassan har fattat beslut om återkrav, och bedömer att det finns brister i 3 av dem. IAF:s påpekanden har redovisats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut.

Arbetslöshetskassan arbetar med standardbrev och färdiga mallar för beslutsbrev. Av mallarna framgår relevant lagrum på ett korrekt sätt.

IAF bedömer däremot att det finns brister i formuleringarna i kommunikeringsbrev och i motiveringarna till besluten i vissa av de granskade ärendena.

Flertalet kommunikerings- och beslutsbrev i de granskade ärendena innehöll bara generell information av typen ”Ersättning från F-kassan” under en vecka, trots att återkravet ifråga hänför sig till enstaka dag under veckan. Alltför generella formuleringar kan innebära svårigheter för den ersättningssökande att kontrollera och eventuellt klaga på uppgifter i sitt ärende.

IAF bedömer också att det i de granskade ärendena brister i dokumentationen av om arbetslöshetskassan i samband med återkraven prövar frågan om eventuell uteslutning av medlemmen eller fränkännande av rätt till ersättning. Arbetslöshetskassan bör dokumentera skälen till varför de i samband med ett återkrav inte utesluter eller fränkänner den sökande rätt till ersättning, om inte i beslutet till den sökande, så åtminstone i en tjänsteanteckning.

Journalisternas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande till IAF angett att formuleringar i kommuniserings- och beslutsbrev kommer att bli ett utvecklingsområde i verksamheten. Arbetslöshetskassan har även angett att de nu har infört som rutin att dokumentera uteslutning eller fränkännande i samband med beslut om återkrav. De enskilda ärenden där IAF har funnit brister har korrigerats.

4 Uppföljning

Journalisternas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande över IAF:s granskningsprotokoll uppgett att arbetet med att åtgärda de påpekade bristerna redan har påbörjats. Arbetslöshetskassan ska skriftligen återrapportera arbetet med de påpekanden som har lämnats i avsnitt 3.4 till IAF senast den 31 oktober 2020.

5 Bilagor

Bakgrund

IAF har utvecklat en granskningsmodell som ska stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Utgångspunkten är en processinriktad granskningsmetod, där arbetslöshetskassans arbetsformer står mer i fokus än rättstillämpningen i det enskilda ärendet. Granskningsinsatsen ska omfatta flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och handläggning av flera ärendetyper i syfte att få en ökad helhetssyn. De första processinriktade granskningarna av arbetslöshetskassor genomförs 2017.

Enligt denna modell granskas arbetslöshetskassorna utifrån förutbestämda granskningsområden. Granskningsområdena delas upp i två grupper. Grupp 1 innehåller granskningsområden inom arbetslöshetskassans förvaltning och organisation och grupp 2 innehåller granskningsområden rörande arbetslöshetskassans ärendehandläggning. I granskningen ingår, förutom rättstillämpningen, att granska arbetslöshetskassans allmänna handläggning av ärenden, dokumentation och beslutsbrev. För varje arbetslöshetskassa som granskas väljer IAF ett antal granskningsområden. Från grupp 1 väljs normalt samtliga granskningsområden. Valet av granskningsområden i grupp 2 utgår normalt utifrån en riskanalys.

Granskningen på Journalisternas arbetslöshetskassa omfattar samtliga granskningsområden inom grupp 1, förvaltning och organisation. Utifrån en riskanalys har IAF beslutat att granska följande granskningsområden från grupp 2, ärendegranskning:

- förstagångsprövningar
- underrättelser
- återkrav
- egen begäran

Ärendegranskningen genomförs utifrån granskningsmallar. Vid behov ställer IAF frågor om ärendehandläggningen utifrån de iakttagelser som görs.

Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning etc. genomförs i huvudsak i form av en eller flera intervjuer med kassaföreståndare, styrelseordförande och/eller eventuella andra representanter för arbetslöshetskassan. IAF ställer frågor utifrån ett antal områden som delas med arbetslöshetskassan i förväg. Intervjuerna syftar till att IAF ska få en uppfattning om kassans förvaltning, organisation och förutsättningar att bedriva verksamheten. Ett annat syfte är att IAF ska få en uppfattning om kassans arbete med intern kontroll och

kvalitetsarbete samt hur kassan i övrigt upprätthåller rättssäkerhet och effektivitet i sin handläggning av ärenden genom styrningen av verksamheten. I sammanhanget uppmärksammas även kassans mellanhavanden med närliggande organisationer.

Även attesträtter, medlemsrapportering och beslutsordning granskas i samband med granskningsbesöket.

Urval

Underrättelser

För ärendegranskning av underrättelser utgick IAF från mottagna underrättelser med grund i 43 § och 43 a § i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, både i ärenden där arbetslöshetskassan har beslutat att ersättningstagaren inte ska få en sanktion och i ärenden där de har beslutat om sanktion.

De ärenden där arbetslöshetskassan beslutat om sanktion delades upp utifrån orsaken till att underrättelsen skickats för att få en variation av underrättelseorsaker. IAF granskade fem slumpmässigt valda ärenden vardera med underrättelseorsaken att sökande

- utan godtagbart skäl inte lämnat en aktivitetsrapport till den offentliga arbetsförmedlingen inom utsatt tid
- utan godtagbart skäl inte besökt eller tagit kontakt med den offentliga arbetsförmedlingen eller en kompletterande aktör vid överenskommen eller på annat sätt beslutad tidpunkt
- inte aktivt sökt lämpliga arbeten.

IAF granskade ytterligare ett ärende med underrättelseorsaken att sökande utan godtagbart skäl inte sökt anvisat lämpligt arbete. Resterande underrättelseorsaker förekom inte i några ärenden hos Journalisternas arbetslöshetskassa under 2019.

En underrättelse där arbetslöshetskassan beslutat att inte tilldela den ersättnings-sökande en sanktion – den enda under 2018 och 2019 som uppfyllde urvalskriterierna – granskades också.

Egen begäran

För ärendegranskningar av ersättningssökande som har avslutat sin anställning på egen begäran utgick IAF från ärenden med beslut som registrerats under 2019. Fem slumpmässigt valda ärenden där arbetslöshetskassan hade beslutat om

avstängning och ett ärende där arbetslöshetskassan hade beslutat om att inte stänga av personen granskades.

Förstagångsprövningar

För ärendegranskningar av förstagångsprövningar utgick IAF från ersättningsperioder som började under 2019, där den ersättningssökande inte har möjlighet att återknyta till en tidigare ersättningsperiod. 25 slumpmässigt valda ärenden granskades.

Återkrav

För ärendegranskningar av återkrav utgick IAF från ärenden med återkrav som har beslutats under 2019. 25 slumpmässigt valda ärenden granskades.

POSTADDRESS:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

TELEFON: 0150 - 48 70 00
FAX: 0150 - 48 70 02
EPOST: iaf@iaf.se
WEBB: www.iaf.se

